

Розділ «Охорона навколишнього природного середовища»
(Звіт про стратегічну екологічну оцінку)

ЗМІСТ

Вступ.

Розділ 1.

Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Розділ 2.

Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Розділ 3.

Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Розділ 4.

Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо території з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Розділ 5.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Розділ 6.

Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Розділ 7.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Розділ 8.

Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

Розділ 9.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Розділ 10.

Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Розділ 11.

Резюме нетехнічного характеру інформації

Вступ

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка (CEO) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі – легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою CEO є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування. Проведення CEO застосовується як системний процес для всебічного оцінювання, що передбачає розгляд можливих альтернатив, заходів з пом'якшення негативних наслідків та їх інтеграцію до запропонованої містобудівної документації.

Основним міжнародними правовими документами щодо CEO є «Протокол про стратегічну екологічну оцінку» (Протокол про CEO) до Конвенції «про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті» (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№562-VII від 01.07.2015р.), та Директива 2001/42/ЄС «Про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище», імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (ухвалено Верховною Радою України 28.02.2019р.). В цьому законі CEO згадується в основних принципах національної екологічної політики, інструментах реалізації національної екологічної політики та показниках ефективності Стратегії.

У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012р. №659) затверджено «Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу».

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» був ухвалений Верховною Радою України 20.03.2018р. та 10.04.2018р. підписаний Президентом України. Даний Закон вступив в дію з 12.10.2018р. Закон встановлює в Україні механізм стратегічної екологічної оцінки (CEO), який діє в країнах Європейського Союзу та передбачає, що всі важливі документи, зокрема, державні програми, повинні, у першу чергу, проходити стратегічну екологічну оцінку з урахуванням необхідних імовірних ризиків тих чи інших дій для довкілля.

В рамках проведення процедури Стратегічної екологічної оцінки проекту Детального плану території для розміщення «Центра соціальної підтримки дітей та сімей» на земельній ділянці, розташованій за адресою: Запорізька область, Запорізький район, Малокатеринівська селищна рада, за межами населеного пункту було складено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та опубліковано в засобах масової інформації.

Протягом громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (15 календарних днів) звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

Отримано листи про надання зауважень та пропозицій:

Департаменту агропромислового розвитку Запорізької обласної державної адміністрації «Про стратегічну екологічну оцінку» №0345/01-04 від 14,02,2020р

Департаменту охорони здоров'я Запорізької обласної державної адміністрації «про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки» №0904/01-04 від 14,02,2020р.

Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

За обсягом та змістом проект Детального плану території для розміщення «Центра соціальної підтримки дітей та сімей» на земельній ділянці, розташованій за адресою: Запорізька область, Запорізький район, Малокатеринівська селищна рада, за межами населеного пункту відповідає діючому законодавству України у галузі містобудування та вимогам Державних будівельних норм: ДБН Б.1.1-14:2012 «Склад та зміст детального плану території»; ДБН Б.2.2-12:2018 «Планування і забудова території».

Підставою для розробки Детального плану території для розміщення «Центра соціальної підтримки дітей та сімей» на земельній ділянці, розташованій за адресою: Запорізька область, Запорізький район, Малокатеринівська селищна рада, за межами населеного пункту є Розпорядження голови Запорізької районної державної адміністрації про надання дозволу на розробку детального плану території для розміщення «Центра соціальної підтримки дітей та сімей» на земельній ділянці за адресою: Запорізька область, Запорізький район, Малокатеринівська селищна рада, за межами населеного пункту №238 від 05.06.2019р.

Метою розробки даної містобудівної документації є визначення функціонального призначення та параметрів забудови земельної ділянки для розміщення «Центру соціальної підтримки дітей та сімей», визначення містобудівних умов та обмежень, створення можливості для подальшого проектування та будівництва.

Основні техніко-економічні показники наведені в таблиці.

№	Назва показників	Одиниця виміру	Розрахунковий період
1	Територія в межах ДПТ	га	2,0000
2	Площа забудови	м ²	0,1394
3	Площа покриття (прієзди, тротуари,)	м ²	0,5543
4	Площа озеленення	м ²	1,3063
5	Відсоток забудови	%	6,97
6	Висота забудови	м	15,0
7	Довжина мереж електропостачання (10 кВ)	км	0,014
8	Довжина мереж водопостачання	км	0,131
9	Довжина мереж водовідведення	км	0,211

Завданням детального плану території є:

- реалізація стратегії Детального плану території щодо ефективного використання міських земель;
- визначення функціонального призначення та параметрів забудови окремої земельної ділянки з метою розміщення об'єкта будівництва;
- формування принципів планувальної організації забудови;
- визначення всіх планувальних обмежень використання території згідно з державними будівельними нормами та санітарно-гігієнічними нормами;
- створення належних умов охорони і використання об'єктів культурної спадщини та об'єктів природно-заповідного фонду, інших об'єктів, що підлягають охороні, відповідно до законодавства;
- забезпечення підприємствами обслуговування, місцями постійного зберігання автомобілів, нормативним рівнем озеленення, створення нових робочих місць;
- формування повноцінного високоякісного життєвого середовища європейського рівня;
- визначення напрямів, черговості та обсягів подальшої діяльності щодо попереднього проведення інженерної підготовки та інженерного забезпечення території, створення

транспортної інфраструктури, організації транспортного і пішохідного руху, розміщенні місць паркування транспортних засобів, охорони та поліпшення стану навколишнього середовища, забезпечення екологічної безпеки, комплексного благоустрою та озеленення, використання підземного простору тощо.

Детальний план території після затвердження є основним документом, який регламентує розміщення об'єктів містобудування, відведення земельних ділянок для будівництва, благоустрою території, прокладку інженерних мереж тощо.

Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено(за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Фізико-географічні особливості:

Запорізька область розташована на півдні Східноєвропейської рівнини, в центрі південноукраїнської чорноземної зони. В цілому Запорізька область степовий край. Північ і південь області відрізняються по рельєфу. Вся територія області розділяється на п'ять геоморфологічних районів (Приазовська піднесеність, Приазовська берегова рівнина, Лівобережно-ніжнеднепровська рівнина, Гуляївпільське плато, долина Дніпра).

Селище міського типу Малокатеринівка знаходиться на лівому березі Каховського водосховища в місці впадання в нього річки Конка, вище за течією на відстані 3,5 км розташованій смт. Кушугум, нижче за течією на протилежному березі річки Конка розташоване село Приморське (Василівський район). Поруч проходить залізниця, станція Канкринівка. До селища примикають масиви садових ділянок.

Відстань до райцентру становить близько 17км і проходить автошляхом місцевого значення. Територія селищної ради межує з Василівським районом.

Село виникло після ліквідації Запорізької Січі в 177р. як державна слобода Краснокутівка. В 1777р. перейменовано в село Мала Катеринівка. В 1938р. присвоєно статус селище міського типу. У Малокатеринівці є медпункт, середня школа, клуб, бібліотека, павільйон побутового обслуговування. Населення селища становить: за даними 2016р. – 3413 мешканців.

Зима починається в кінці листопада – початку грудня і триває в середньому 102 дні. Температура повітря в цей період змінюється від +7°C до -34°C при середньому мінімумі – 6,3°C. Атмосферні осадки випадають в більшості випадків у вигляді снігу, при відлизі – у вигляді дощу з снігом або дощу. Стійкий сніговий покрив з'являється в середині листопада і руїнується в середині лютого. Глибина промерзання ґрунтового покриву досягає 80см. Для зимового періоду характерні високі швидкості вітру.

Весна настає у середині березня. Це найкоротший сезон року – 57 днів. У першій половині весни можливі снігопади, надалі характер опадів змінюється від обложних дощів до зливових.

Літо в описуваному районі спекотне, сухе. Починається в травні і триває 135 днів. На початку літа погода носить нестійкий характер, з кінця червня встановлюється суха малохмарна погода. У окремі дні температура повітря досягає +38°C – +39°C.

За рік в середньому спостерігається 73 дні з туманами, причому найбільше число днів з туманами доводиться на жовтень–березень – 66 днів; за квітень–вересень – 15 днів.

У теплу пору року випадає близько 60% річної суми опадів, причому найбільша кількість опадів випадає в червні місяці у вигляді зливових дощів. Річна сума опадів 430 мм при нормі випару з водної поверхні 850мм і з поверхні ґрунту 490мм.

Смт. Малокатеринівка розташоване у південному напрямку від м. Запоріжжя. Пануючі вітри в зимовий період – східні і північно-східні, а влітку – західні і північно-західні. Середня річна швидкість вітру – 5,2м/с. Найбільші швидкості вітру спостерігаються в кінці осені, взимку і весною. Найбільше число днів з штилями – в період з серпня по вересень. Річна вірогідність вітру з швидкістю до 5м/с включно з штилями складає 79% від всіх випадків спостережень. Число днів з вітром 15м/с і більш складає в середньому за рік – 19%. Середня швидкість вітру (за середніми багатолітніми даними), повторюваність перевищень якої складає 5% – 10м/с.

Застій, накопичення забруднюючих речовин в атмосфері відбувається в основному при безвітрі або малих швидкостях вітру. Сильні вітри сприяють розсіюванню забруднюючих речовин в атмосфері. Найбільші швидкості вітру, можливі 1 раз за рік, – 29м/сек; 1 рази за 5 років – 34м/сек; 1 рази за 10 років – 35м/сек.

Кліматична характеристика району приводиться за даними метеостанції м. Запоріжжя та наведена в таблиці.

Найменування характеристик	Величина
Коефіцієнт, який залежить від стратифікації атмосфери, А	200

Коефіцієнт рельєфу місцевості	1
Середня максимальна температура зовнішнього повітря найбільш жаркого місяця року, T, град.С	33,2
Середня температура зовнішнього повітря найбільш холодного місяця (для котельних, які працюють за опалювальним графіком), T, град.С	-4,2
Середньорічна роза вітрів,	
П	17,2
ПС	14,0
С	11,7
ПДС	12,5
ПД	12,0
ПДЗ	10,4
З	11,2
ПЗ	11,0
Швидкість вітру (за середніми багаторічними даними), повторення перевищення якої складає 5%, U*, м/с	10-11

Річний показник сонячної радіації – 110ккал/м² забезпечує прогрівання величезних мас повітря і води, але також і висушує поверхню ґрунтів.

Атмосферне середовище:

У зв'язку з відсутністю даних Запорізького обласного центру з гідрометеорології фоновому забрудненню атмосферного повітря в районі розміщення населеного пункту, та у відповідності з «Порядком визначення фонові концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі», затвердженого Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України №286 від 30.07.2001р. (п.4 табл.4.1) встановлюються розрахункові фонові концентрації для населених місць з чисельністю населення 50-125тис. чоловік. Для інших забруднюючих речовин (при неможливості визначення величин фонових концентрацій розрахунковим способом) допускається обчислювати їх значення множенням коефіцієнта 0,4 на величину максимальної разової граничнодопустимої концентрації відповідної речовини.

Однією з характеристик забруднення атмосферного повітря є рівень радіації. Радіаційне поле у приземному шарі атмосфери та на поверхні землі формується переважно гамма-випромінюючими радіонуклідами природного походження, які утворюються в верхніх шарах атмосфери та присутні в літосфері з часу створення Землі. Запорізький ЦГМ проводить спостереження за потужністю експозиційної дози гама випромінювання на місцевості в районі метеомайданчика на метеорологічній станції і становить в середньому 10мкР/год.

Щодо фізичних факторів впливу на навколишнє середовище (шум, електромагнітне випромінювання та інші), основним джерелом шумового забруднення є автомобільний та залізничний транспорт. Електромагнітний вплив на територію визначається, трансформаторних підстанцій та базовими станціям мобільного зв'язку.

Водне середовище:

Біля проєктованого об'єкта на відстані 2км розміщується залив Каховське водосховище та на відстані 800м р. Конка.

Джерелом водопостачання смт. Малокатеринівка є існуючий водопровід відповідно до ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання».

Відведення побутових стічних вод здійснюється у вигрібні ями на території приватних житлових будинків.

Водовідведення поверхневих (дошових і талих) вод з будівель здійснюється по встановленим водостічним трудам.

Флора та фауна, об'єкти природно-заповідного фонду:

Флора та фауна району в цілому є типовою для степової зони України і представлена степовими тваринами і рослинами.

Флора району налічує 1559 видів рослин зі 121 родини. Близько 220 видів флори області є рідкісними, 57 – занесені до Червоної книги України, 145 видів рослин мають регіональний рівень охорони. Флора району охороняється у об'єктах Природно-заповідного фонду (пам'ятки природи «Урочище Пристіни» тощо).

На території Запорізької району зафіксовано 39 із 67 занесених до Червоної книги України видів птахів: чапля жовта, короваїка, озар, чернь білоока, крохаль довгоносий, скопа, шуліка рудий, яструб-тювик, лунь польовий, орлан-білохвіст, лежень, ходуличник, дерихвіст лучний, вівсянка чорногорова, шпак рожевий. На території Запорізької області мешкають такі види ссавців, що занесені до Червоної книги України: нетопир середземноморський, вечірниця велетенська, мишівка степова, тушканчик великий, азовка (китоподібна), горностаї, тхір степовий, перегузня звичайна, борсук звичайний, видра річкова.

Флора і фауна в районі розроблення Детального плану території, виражена видами, характерними для степової зони. Місця розміщення об'єктів природно-заповідного фонду безпосередньо на прилеглий території відсутні. Цінних та потребуючих особливого захисту угруповань флори та фауни безпосередньо в районі не спостерігається. Наземні, водні або повітряні шляхи міграції тварин і птахів у районі розміщення об'єкта не пролягають. Рослинний світ представлений ковилою, житняком, коров'яком, осокою, акацією білою, ясенем та кленом звичайними, тваринний – миші, степними гадюками, ящурками.

Згідно з ст. 36 закону України «Про охорону культурної спадщини», якщо під час проведення земляних робіт виявлення знахідку археологічної або історичної спадщини, виконавець робіт зобов'язаний зупинити подальше ведення діяльності і протягом доби повідомити про це у відповідальний орган охорони культурної спадщини. У відповідності до ст. 37, будівельні, меліоративні, шляхові та інші роботи, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів. Матеріальні об'єкти, в тому числі архітектурні, археологічні, в районі розташування відсутні. У разі виявлення на території планованої діяльності об'єктів культурної спадщини чи їх частин, у відповідності до вимог статті 23 ЗУ «Про охорону культурної спадщини» підприємством буде укладений з відповідним органом охорони культурної спадщини охоронний договір.

Музеї, пам'ятники архітектури, культури, історії в районі розгляду та складання Проекту Детального плану і на прилягаючій території відсутні.

Стан здоров'я населення:

Робота всіх підрозділів лікувально-профілактичних закладів села проводиться згідно з комплексним планом, спрямованим на забезпечення населення села медичною допомогою.

Загальна захворюваність населення оцінюється за показниками поширення хвороб, первинної захворюваності та інвалідності. У 2015 році первинна захворюваність населення України за всіма класами хвороб складала 62,8 тис. хворих на 100 тис. населення. В Запорізькій області коефіцієнт первинної захворюваності населення був найнижчим.

В Україні у 2015 році показник поширення захворюваності серед населення був на рівні 171,1 тис. хворих на 100 тис. населення. Найвищі рівні поширення хвороб серед населення були у м. Києві, Дніпропетровській, Київській, Вінницькій та Чернігівській областях (понад 200,0 тис. хворих на 100 тис. населення). У шести областях країни (Закарпатській, Запорізькій, Донецькій, Луганській, Львівській, Сумській) рівень поширення хвороб серед населення був найнижчим. Для показника первинної захворюваності населення України у період 2001–2015 років була характерна така динаміка: зростання на 6% до 2010 року та скорочення у 2010–2019 роках на 13%.

У структурі первинної захворюваності в Україні найбільшу частку мають хвороби органів дихання – понад 44%. Структури розподілу рейтингових місць за показником первинної захворюваності міського та сільського населення відрізняються. Перше місце в обох структурах займають хвороби органів дихання. У сільській місцевості на другому місці – хвороби системи кровообігу, на третьому – травми та отруєння. У містах друге місце посідають хвороби сечостатевої системи, третє – хвороби системи кровообігу. У структурі поширення захворюваності за класами хвороб серед міського та сільського населення перше місце займають хвороби системи кровообігу (31,0%), майже 20% – хвороби органів дихання,

10% - хвороби органів травлення та по 5,5% - хвороби сечостатевої системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.

Показники поширення хвороб та первинної захворюваності населення відрізняється за статтю - у жінок вони вищі на 25% та 12% відповідно. Слід зазначити, що тенденція переважання показників поширення хвороб та первинної захворюваності серед жінок характерна для всіх регіонів України. Важливим для аналізу є показник захворюваності населення в працездатному віці. У структурі захворюваності населення працездатного віку перше місце посідають хвороби органів дихання (понад 33%), друге - хвороби сечостатевої системи (понад 10%), третє - травми, отруєння та інші дії зовнішніх причин (понад 8%), четверте - хвороби органів крові та кровотворних органів (понад 7%), п'яте - хвороби шкіри (понад 6%).

Одним із індикаторів стану здоров'я є інвалідність населення, що визначається як соціальна недостатність унаслідок обмеження життєдіяльності людини, яка викликана порушенням здоров'я і потребує соціального захисту та допомоги. За період 2001-2015 років кількість інвалідів з вперше встановленим діагнозом постійно характеризувалася стрімкоподібною тенденцією у напрямку скорочення і за зазначений період скоротилася на четверту частину. Основними причинами набуття інвалідності у населення в Україні є: хвороби системи кровообігу (понад 22% інвалідів), злоякісні новоутворення (22%), хвороби кістково-м'язової та сполучної тканин (понад 11%), травми, отруєння та ряд інших зовнішніх причин (11%).

Окрему групу захворювань, які спричиняються живими збудниками, мають здатність передаватися від хворої до здорової людини, викликаючи епідемії, формують інфекційні хвороби. У 2015 році захворюваність населення України на інфекційні та паразитарні хвороби складала 2,2 тис. хворих на 100 тис. населення. За період 2000-2010 років даний показник зріс на 6%, а у 2010-2019 роках скоротився і досягнув рівня початку 1990-х років. Поширення інфекційних та паразитарних хвороб серед населення у 2010-2019 роках скоротилося на 20%, і складало 3,4 тис. хворих на 100 тис. населення. У віковій структурі 50% хворих становить працездатне населення, третину - діти віком до 14 років. Жінки переважають серед хворих на інфекційні та паразитарні захворювання. Рівень захворюваності населення України на інфекційні хвороби у міських поселеннях майже вдвічі вищий, ніж у сільській місцевості.

Структура захворюваності на окремі інфекційні хвороби серед населення загалом та серед дітей є аналогічною з незначною різницею відсотків. Найвищу частку мають грип та гострі інфекції верхніх дихальних шляхів, наступну позицію займає вітряна віспа, третю позицію - гострі кишкові інфекції.

Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Детальний план території для розміщення «Центра соціальної підтримки дітей та сімей» розробляється з урахуванням природно-кліматичних умов, існуючого рельєфу території, особливостей прилеглої території та забудови.

Для реалізації намірів забудови пропонуються малоповерхові об'єкти які відповідають функції центра соціальної підтримки дітей та сімей з супутніми об'єктами.

Пропонується розміщення на цій території, без її збільшення:

- Громадської споруди центра соціальної підтримки 1-2 поверху;
- Будинки для тимчасового проживання №№ 1,2,3;
- Гараж;
- Баня;
- Теплиці;
- Басейн для плавання;
- Дитячий та спортивний майданчик;
- Трансформаторна підстанція та септик;
- Планується гостьова автостоянка та озеленення території.

Будинки пропонуються для забудови до 3-х поверхів, щільність не нормується.

Стан атмосферного повітря. Запорізька область – є однією з навантажених областей по промисловому потенціалу, який обумовлений наявністю і концентрацією підприємств чорної і кольорової металургії, теплоенергетики, атомної енергетики, хімії, машинобудування. Регіон є провідним центром вітчизняного авіадвигунобудування, виробництва трансформаторів та іншої високотехнологічної продукції, яка є фірмовим запорізьким знаком, маркою світового класу якості та надійності. Значна частина промислових підприємств розташована в центрі житлових забудов, що формує основне техногенне навантаження на навколишнє середовище населених пунктів.

Основний внесок у забруднення атмосферного повітря м. Запоріжжя вносять промислові підприємства-забруднювачі, викиди яких становлять 60 – 70 % від загального валового обсягу викидів забруднюючих речовин. Це такі підприємства, як: ПАТ «Запоріжсталь», ПрАТ «Дніпроспецсталь», АТ «Запорізький завод феросплавів», ПрАТ «Український графіт», ПрАТ «Запорізький абразивний комбінат», ПрАТ «Запоріжжюкс», ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат», ПрАТ «Запоріжвогнеприб», ПрАТ «Запорізький завод зварювальних флюсів та скловиродів» та інші.

Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за 2018 рік та два попередніх роки

Таблиця

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік
1	2	3	4
Загальна кількість (одиниць) дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, виданих у поточному році суд'єкту господарювання, об'єкт якого належить до:	244	257	277
другої групи	89	82	102
третьої групи	155	175	175
Викиди забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел, тис. т*	167,0	180,9	174,7
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на км ² , т	6,1	6,7	6,4
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг	95,6	104,5	101,9

* – без урахування викидів діоксиду вуглецю. Викид парникових газів у 2018 році становив 14647,6 тис. тонн.

Аналіз динаміки викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря показав, що обсяги викидів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у 2018 році порівняно з 2017 роком зменшились на 3 %.

Незначне зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря у 2018 році обумовлене, головним чином, зменшенням обсягів виробництва найбільшими підприємствами-забруднювачами атмосферного повітря в порівнянні з 2017 роком.

Для аналізу та оцінки стану навколишнього середовища були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують політику у сфері охорони здоров'я. Основними джерелами інформації були: Екологічний паспорт Запорізької області.

Систематичні спостереження за вмістом забруднюючих речовин в атмосферному повітрі м. Запоріжжя проводяться Запорізьким обласним центром з гідрометеорології.

Повітряне середовище

Вплив на повітряне середовище розглядатиметься під час проведення будівельних робіт, в тому числі під час розробки ґрунту під облаштування котлованів під фундаменти, технологічного обладнання, будівель, споруд, трубопроводів, інших інженерних мереж із залученням спеціальної техніки, під час здійснення монтажних робіт від працюючих автотранспортних засобів та іншої будівельної техніки з двигунами внутрішнього згорання.

Усі будівельно-монтажні роботи здійснюватимуться з дотриманням вимог природно-охоронного законодавства. З метою максимального скорочення шкідливого впливу на довкілля, проектом передбачаються оптимальні технологічні рішення та захисні заходи, що гарантують в процесі будівництва охорону повітряного басейну. Очікується, що рівні концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі на період проведення робіт з будівництва, не перевищуватимуть санітарно-гігієнічних значень гранично-допустимих концентрацій ГДКм.р. забруднюючих речовин на межі найближчих житлових забудов. Даний вплив зазвичай оцінюється як незначний та носить тимчасовий характер.

Нормативна санітарно-захисна зона існуючого кладовища смт. Малокатеринівка витримана та не порушує меж території ДПТ.

Мікроклімат. Рівень забруднення атмосфери визначається концентрацією домішок в приземному шарі повітря і залежить від технологічних факторів. До метеорологічних чинників можна віднести напрямок вітрів їх швидкість, температуру і вологість атмосферного повітря, наявність інверсії, туманів, опадів і ін. Взаємодія перерахованих вище факторів формує особливості мікрокліматичних умов в районах розташування од'єктив. Негативні наслідки планованої діяльності на мікроклімат, а також на вплив фізичних факторів на найближчі житлові будинки – мінімальний.

Зміни мікроклімату, що безпосередньо пов'язані з відсутністю активних масштабних впливів планованої діяльності (значних виділень теплоти, вологу, тощо) – не відбудеться.

Негативні ендегенні та екзогенні процеси, явища природного та техногенного походження (тектонічні, сейсмічні, зсувні, селеві, зміни напруженого стану і властивостей масивів порід, деформації земної поверхні) не передбачаються.

Земельні ресурси. Надзвичайно високий рівень господарського освоєння земель області обумовлений наявністю у земельному фонді угідь із родючими ґрунтами, високою щільністю населення та значною концентрацією продуктивних сил.

Територія Запорізької області розташована в межах типового та сухого степу. Ґрунтовий покрив представлений чорноземом, темно-каштановими ґрунтами, які характеризуються деякою солонуватістю, особливо в приморській частині. Для цього району характерна значна строкатість ґрунтових умов. В залежності від мікро- і мезорельєфу тут можна спостерігати велику кількість ґрунтових різновидів: від слабосолонцюватих ґрунтів і солончакових солонців на підвищеннях до хлоридно-сульфатних солончаків у пониженнях.

Зміна зональних ґрунтів на території області відбувається з північного сходу на південний захід. У цьому напрямку збільшується вміст рухомого фосфору, що пов'язано з дільш тривалим теплим періодом і дільшою сумою активних температур у південних районах і відповідно кращими умовами для проходження мікробіологічних процесів мінералізації

фосфатів. У загальних рисах в цьому напрямку змінюється ступінь забезпеченості ґрунтів обмінним калієм, у середині типів та підтипів ґрунтів залежить від механічного складу та інших особливостей.

Екстенсивне використання земель викликало зниження їх продуктивності, посилило залежність сільського господарства від погодних умов. На даний час серед основних проблем родючості ґрунтів області є: висока ступінь розораності земель, розвиток ерозійних процесів, агрохімічна деградація ґрунтів, збільшення площ солонцюватих та засолених ґрунтів.

Основними чинниками антропогенного впливу на земельні ресурси області є сільське господарство, промисловість, енергетика, транспорт, гірничодобувна промисловість.

Земельному фонду області притаманна певна двоїстість: з одного боку, в її ґрунтового покриві переважають родючі чорноземні ґрунти, з другого процесу деградації ґрунтів.

Вирішення питання поліпшення якісного стану ґрунтів та підвищення їх родючості залежить від сумління землевласників, землекористувачів та орендарів.

Відтворення та охорона родючості ґрунтів, захист їх від деградації та забруднення традиційно є одним з першочергових завдань аграрної політики держави.

Ділянка на яку розробляється детальний план має кадастровий № 2322155900:01:002:0033, цільове призначення «Для ведення особистого селянського господарства».

Ділянка представлена ґрунтами шифр 65Д, а саме: Згідно до наказу Комітету України по земельних ресурсах № 245 від 06.10.2003 перелічені ґрунти до особо цінних земель не відносяться. Таким чином на території розроблення Детального плану території особо цінних земель немає. Ділянка вільна від забудови.

Фактором впливу на стан природного ландшафту та ґрунтового покриву є порушення земної поверхні при будівництві. Ґрунт, що виїматиметься при будівництві, більшою кількістю буде засипатись назад, а залишок використовуватиметься для улаштування ландшафту прилеглої території. План організації рельєфу розроблений методом проектних відміток опорних точок, за принципом максимального збереження існуючого рельєфу і виконання мінімального об'єму земляних робіт, з урахуванням природних умов, архітектурно-планувальних рішень проєктованих будівель і вимог нормативних документів, з урахуванням умов організації стоку поверхневих вод, висотного положення будівель і споруд.

Також передбачається комплексне впорядкування і озеленення території, забезпечення транспортного та пішохідного обслуговування.

Заходи для забезпечення нормативного стану земельних ресурсів під час рекультивациі та будівництва включають:

- обов'язкове дотримання меж території, відведеної для будівництва;
- складування рослинного ґрунту на спеціально відведених майданчиках з наступним використанням його при рекультивациі;
- всі будівельні матеріали мають бути розміщені на спеціально відведеній ділянці з твердим покриттям;
- контроль за роботою інженерного обладнання, механізмів і транспортних засобів, своєчасний ремонт, недопущення роботи несправних механізмів.

Біорізноманіття. Ареали проживання рідкісних тварин, місця зростання рідкісних рослин в межах проєктування відсутні. Значних і незворотних змін в екосистемі дослідженої території в результаті будівництва та експлуатації об'єкту планованої діяльності не прогнозується.

Наземних, водних і повітряних шляхів міграції тварин на території не відмічено.

Стан фауни, флори, біорізноманіття. Прямого впливу, шляхом вилучення об'єктів тваринного і рослинного світу - не передбачається.

Об'єктів культурної спадщини та земель історико-культурного призначення на території розроблення ДПТ немає. Згідно з листом Запорізької обласної державної

адміністрації всі об'єкти культурної спадщини, археологічної спадщини знаходяться за межами ділянки проектування, але, враховуючи те що на цій території не проводились відповідні обстеження, що створює вірогідність виявлення археологічних об'єктів, необхідним є врахування та дотримання вимог пам'яткоохоронного законодавства.

Ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Урочище Пристіни», площею 17га, створена відповідно до Розпорядження Ради Міністрів УРСР від 14.10.1975р. №780-Р, створена з метою забезпечення охорони та збереження у природному стані рідкісних та занесених до Червоної книги України видів рослин. Природоохоронний режим і характер функціонування визначені Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України №525 від 19.10.2013р. «Урочище Пристіни» розміщуються на відстані близько 3км від межі проектуемого Детального плану, тому вплив на стан біорізноманіття не передбачається.

За сучасними межами смт. Малокатеринівка розташовані пам'ятки археології місцевого значення - курганний могильник, що складається з 17-ти курганів, що взяті на облік рішенням виконкому Запорізької обласної ради від 22.12.1982р. за №580.

Водне середовище.

На територію ДПТ влаштована система побутової каналізації з локальними очисними спорудами з мережами. Централізоване водопостачання передбачене від мереж селища Малокатеринівка. За умови відсутності технічної можливості підключення до мереж водопостачання смт. Малокатеринівка, для водопостачання центру розробити окремий проект на скважину з дотриманням норм та правил охорони джерел питного водопостачання.

Порушення гідрологічних і гідрогеологічних параметрів водних об'єктів і територію у зонах впливів планової діяльності, вплив на поверхневі і підземні води від об'єктів, що проектується не здійснюється.

Поводження з відходами. Обсяг утворення відходів та їх перелік залежать від обсягів виконаних робіт, використаних будівельних конструкцій, матеріалів і технологій та норм утворення відходу під час їх використання. Усі будівельні відходи вивозимуться на полігон для захоронення промислових і будівельних відходів сторонніми організаціями, відповідно до укладених договорів.

Побутові відходи, що будуть утворюватись під час планованої діяльності, планується складати в металеві контейнери, які будуть встановлені на окремому бетонованому майданчику в південній частині земельної ділянки. Вивіз побутового сміття та відходів із септику передбачається здійснювати за договорами із спеціалізованими організаціями, що мають ліцензію на даній вид діяльності, відповідно до норм і вимог санітарного законодавства.

Шумове навантаження.

Основним джерелом шумового забруднення є автомобільний транспорт. При прийнятті проектних рішень враховуються зазначені зони акустичного впливу.

Забезпечення нормативного санітарно-гігієнічного стану в тому числі в плану акустичного забруднення прилеглих до автомобільних магістральних вулиць території забезпечується переважно за рахунок створення придорожніх захисних зелених насаджень та дотримання правил землекористування в межах захисних смуг доріг з дотриманням санітарних розривів

В межах червоної лінії магістральної вуличної мережі пропонується застосування також конструктивних шумозахисних заходів для першої лінії забудови (шумозахисні екрани, шумозахисні віконні блоки, шумопоглинаючі облицювальні матеріали).

Для забезпечення нормативних рівнів шуму на території житлової забудови пропонується: від вуличної мережі на вільних територіях в межах існуючої житлової забудови в межах червоної лінії та на ділянках нового містобудівного освоєння організація протишумового озеленення відповідно вимог ДСН 173-96 (п.5.25).

Детальним планом території пропонується розміщення Центру соціальної підтримки дітей та сімей з відповідним благоустроєм території. Запроектоване тверде дорожнє покриття, озеленення території, її благоустрій, наявність майданчика для збору твердих побутових відходів забезпечує доволі якісний стан навколишнього середовища. Поліпшує цей стан також будівництво мереж водопостачання, водовідведення та зовнішнього освітлення.

Стан здоров'я населення. Незагативного впливу на стан здоров'я чи захворюваність, а також позіршення умов життєдіяльності місцевого населення не передбачається.

В складі даного проекту такі дослідження не проводилися.

Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо території з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Під час розробки звіту про стратегічну екологічну оцінку були визначені основні проблеми для навколишнього природного середовища та охорони здоров'я населення, надані характеристики даних впливів, проаналізовані їх територіальні аспекти.

Детальним планом території пропонується розміщення будинку центру соціальної підтримки та будинків для тимчасового проживання в північній частині земельної ділянки. В центральній частині ділянки пропонується розміщення теплиць, басейна та дитячого майданчика. Септик та майданчик для збирання ТПВ передбачено в південній частині земельної ділянки. Ізрові та спортивні майданчики розміщені в південній частині ділянки.

При вирішенні архітектурно-планувальної композиції «Центру соціальної підтримки дітей та сімей» були враховані природні умови, рельєф території та навколишнє середовище. Відповідно до планувальних рішень територія Малокатеринівської селищної ради за функціональним зонуванням відноситься до території переважно оздоровчого та туристично-рекреаційного використання, де пріоритетним є розвиток інфраструктури короткочасного відпочинку, культурно-пізнавального туризму.

На території зони рекомендується жорсткий режим охорони (ділянки об'єктів природно-заповідного фонду), відновлення, розширення та раціональне використання природно-заповідних та рекреаційних територій, охорона об'єктів культурної спадщини, створення туристично-рекреаційної інфраструктури.

Селище електрифіковане, газифіковане, водопостачання забезпечується централізованим. Організований вивіз ТПВ, виконане вертикальне планування та благоустрій з частковим озелененням.

На теперішній час, за функціональним призначенням територія для будівництва «Центру соціальної підтримки дітей та сімей» використовується для ведення особистого сільського господарства. Територія вільна від забудови та багаторічних зелених насаджень і може, в подальшому, бути забудованою під функцію яку пропонує інвестор.

Аналіз існуючої ситуації виявив наступні основні екологічні проблеми:

1. Атмосферне повітря:

- забруднення повітря автомобільним транспортом під час роботи двигунів внутрішнього згорання;
- забруднення повітря внаслідок використання твердого палива для опалення житлових та соціальних забудов;
- забруднення повітря внаслідок роботи допоміжних та підсобних виробництв (майстерня);
- забруднення повітря внаслідок роботи техніки та обладнання під час проведення будівельних робіт.

2. Водні та земельні ресурси:

- порушення ґрунтового покриву внаслідок прокладання інженерних мереж та зведення будівель та споруд центру;
- відсутність централізованої каналізаційної мережі в зоні плануємого будівництва;
- відсутність централізованого відведення та очищення дощових та снігових вод в зоні плануємого будівництва;
- відсутність мереж питного та господарського водопостачання в зоні плануємого будівництва.

3. Здоров'я населення:

- недовільна площа озеленення території; загального користування;
- розміщення станції мобільного зв'язку, що є джерелами електромагнітного випромінювання;
- акустичне забруднення внаслідок проїзду автотранспорту вздовж проїзду в напрямку траси Харків-Сімферополь та смт. Малокатеринівка.

4. Поводження з відходами:

- відсутність роздільного збору твердих побутових відходів;
- відсутність розвинутої приймальних пунктів вторинної сировини.

Вся територія земельної ділянки детального плану визначається як землі громадської забудови. Детальним планом передбачається благоустрій та озеленення території, забезпечення транспортного та пішохідного обслуговування. Нормативна санітарно-захисна зона існуючого кладовища смт. Малокатеринівка витримана та не порушує меж території ДПТ.

Об'єктів культурної спадщини та земель історико-культурного призначення на території розроблення ДПТ немає. Згідно з листом Запорізької обласної державної адміністрації всі об'єкти культурної спадщини, археологічної спадщини знаходяться за межами ділянки проектування, але, враховуючи те що на цій території не проводились відповідні обстеження, що створює вірогідність виявлення археологічних об'єктів, необхідним є врахування та дотримання вимог пам'яткоохоронного законодавства.

Ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Урочище Пристіни», площею 17га, створена відповідно до Розпорядження Ради Міністрів УРСР від 14.10.1975р. №780-Р, створена з метою забезпечення охорони та збереження у природному стані рідкісних та занесених до Червоної книги України видів рослин. Природоохоронний режим і характер функціонування визначені Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України №525 від 19.10.2013р. «Урочище Пристіни» розміщуються на відстані близько 3км від межі проектуемого Детального плану, тому вплив на стан біорізноманіття не передбачається.

За сучасними межами смт. Малокатеринівка розташовані пам'ятки археології місцевого значення - курганний могильник, що складається з 17-ти курганів, що взяті на облік рішенням виконкому Запорізької обласної ради від 22.12.1982р. за №580.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Документ державного планування повинен враховувати ряд зобов'язань:

- просторово-планувальними рішеннями забезпечити дотримання нормативних санітарно-захисних зон, санітарних розривів, згідно вимог «Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів» №173 від 19.06.1996р., протипожежних відстаней, охоронних зон навколо (вздовж) об'єктів транспорту, зв'язку, енергетичної системи, інженерних комунікацій тощо згідно вимог чинного законодавства;

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість дотримання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;

- виконання ряду заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

- узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;

- забезпечення загальної доступності матеріалів Детального плану території та самого СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля стосуються заходів щодо охорони повітряного, водного та ґрунтового середовища та біорізноманіття. Охорона та оздоровлення навколишнього природного середовища забезпечується комплексом захисних заходів, в основі яких покладена система державних законодавчих актів та регламентація планування, забудови і благоустрою населених пунктів.

Проект Детального плану селища виконано з дотриманням чинного законодавства та державних будівельних норм, зокрема враховані вимоги Законів України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про атмосферне повітря», «Про охорону навколишнього середовища», «Про природно-заповідний фонд», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про затвердження державних санітарних правил та норм захисту населення від впливу електромагнітного випромінювання», Водного кодексу України, Земельного кодексу України, та інших законів, постанов та наказів. Проект розроблюється з урахуванням листа № 06263/08-27 від 22.07.2019р. Запорізької обласної адміністрації «Про визначення та врахування державних та регіональних інтересів під час розроблення детального плану території».

Зважаючи на особливий туристично-відпочинковий район та у відповідності до нормативно-правової бази України, в ході здійснення стратегічної екологічної оцінки було оцінено зобов'язання:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість дотримання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;

- виконання ряду заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

- планована діяльність не передбачує суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу;

- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітностей і цілісності природних об'єктів і комплексів;

- узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства та прогнозування стану навколишнього природного середовища в рамках процедури СЕО;

- забезпечення загальної доступності матеріалів Детального плану території та звіту СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»;

- компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Забов'язання у галузі охорони навколишнього природного середовища представляють собою:

- організація санітарно-захисних розривів для майданчику для паркування автотранспорту;
- резервування ділянок для організації санітарно-захисних зон перспективних виробничих зон;
- скорочення викидів забруднюючих речовин від спалювальних установок на етапі вибору конструкторсько-технологічних рішень, на етапі робочого проектування для установ, існуючих та плануємих житлових будинків.
- будівництво побутових каналізаційних систем включно з будівництвом інженерних мереж та системи локальних очисних споруд;
- будівництво мережі дощової каналізації з поверхневим водовідведенням;
- будівництво мереж централізованого водопостачання від мереж смт. Малокатеринівка;
- за умови відсутності технічної можливості підключення до мереж водопостачання смт. Малокатеринівка, для водопостачання центру розробити окремий проект на скважину з дотриманням норм та правил охорони джерел питного водопостачання;
- будівництво мережі водопостачання для забезпечення протипожежного захисту території;
- проведення інженерної підготовки території з урахуванням категорії ґрунтів щодо просядних властивостей, рельєфу та інших факторів, що впливають на прийняття інженерних рішень.
- визначення принципових напрямків поводження з відходами та організація господарського майданчику для збору твердих побутових відходів;
- забезпечення нормативного санітарно-гігієнічного стану в тому числі в плану акустичного забруднення прилеглих до автомобільних магістральних вулиць території, що буде забезпечуватись за рахунок створення придорожніх захисних зелених насаджень та дотримання правил землекористування в межах захисних смуг доріг з дотриманням санітарних розривів;
- збереження та раціональне використання цінних природних ресурсів;
- виділення природно-заповідних, ландшафтних, курортно-рекреаційних, історико-культурних зон з відповідним режимом їх охорони;
- улаштування твердого дорожнього покриття для попередження забруднення ґрунтів;
- проведення комплексного благоустрою території з влаштуванням газонів, квітників, клумб. Передбачені площинні майданчики, автостоянка, проїзди та тротуари.

В сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку рішення проекту містобудівної документації в достатній мірі враховують цілі, визначені на регіональному та місцевому рівнях. Створення додаткових можливостей для інвестування, створення робочих місць та розвитку бізнесу.

Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Згідно «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018р. №296) наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення - бідь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, Ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

В більшій мірі потенційні екологічні наслідки пов'язані із запропонованими змінами функціонального використання територій та основними проектними рішеннями з розвитку інженерно-транспортної інфраструктури, передбачених містобудівною документацією. В процесі стратегічної екологічної оцінки був здійснений аналіз впливу реалізації рішень Детального плану як на окремі компоненти навколишнього природного середовища, так і сукупний вплив на природні процеси та комплекси.

Серед ключових наслідків реалізації проекту Детального плану доцільно виділити:

- Атмосферне повітря. Очікується ймовірне підвищення інтенсивності руху на вулицях та забруднення атмосферного повітря за рахунок роботи двигунів внутрішнього згорання автотранспорту. За рахунок улаштування асфальтового покриття по всій території плануємої діяльності, планується зменшення викидів забруднюючих речовин під час руху транспорту (пилездуб з-під коліс). Пом'якшення та запобігання потенційних негативних впливів на довкілля під час здійснення будівельних робіт передбачається здійснювати шляхом виконання планувальних та інженерно-конструктивних заходів.

- Водний басейн. Будівництво каналізаційних систем і мережі дощової каналізації включно з будівництвом інженерних мереж локальних очисних споруд, будівництво мереж водопостачання дозволить запобігти забрудненню поверхневих та підземних водотоків.

- Ґрунти. Особливо цінних земель на території та за межами ділянки розгляду Детального плану немає. Рекультивация порушених ділянок позитивно вплине на Ґрунтове середовище та дозволить залучити додаткові земельні ділянки до господарського використання. Запровадження систематизованої санітарної очистки, Ґрунтові води не будуть забруднюватись, Ґрунти не зазнаватимуть ерозії та не втрачатимуть цінність. Виконання повного комплексу заходів з інженерної підготовки території на ділянках освоєння також матиме позитивний вплив на формування середовища та покращення санітарно-гігієнічних умов території.

- Біорізноманіття. Створення рекреаційних зон матиме позитивний вплив на збагачення природних комплексів та збереження біорізноманіття. Озелення території.

- Здоров'я населення. Загальне озелення території, створення або розширення мережі рекреаційних зон та створення зон короткочасного відпочинку матиме позитивний вплив на загальні умови життєдіяльності та сприятиме зменшенню ризиків для здоров'я населення.

Вторинні наслідки - вигоди, які полягають у широкому залученні громадськості до прийняття рішень та встановлення прозорих процедур їх прийняття.

Тимчасові наслідки для довкілля - при виконанні підготовчих або будівельних робіт, що направлені на реалізацію проектних рішень, вплив на навколишнє середовище матиме короткочасний та локальний характер.

Під кумулятивним впливом розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому видів антропогенної діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови.

Кумулятивні наслідки - нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Ймовірність того, що реалізація проекту Детального плану призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

При дотриманні та виконанні всіх передбачених комплексних захисних і охоронних заходів, що відповідають діючим нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу який супроводжуються негативними екологічними наслідками та понад нормативними викидами в атмосферне повітря забруднюючих речовин не передбачається.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5 та 10-15 років) наразі відсутні.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Пом'якшення та запобігання потенційних негативних впливів на довкілля передбачається здійснювати шляхом виконання комплексних заходів, що включають:

- ресурсозберігаючі заходи - збереження і раціональне використання земельних та водних ресурсів, повторне їх використання та ін.;

- планувальні заходи - функціональне зонування, організація санітарно-захисних зон та санітарних розривів, озеленення та ін.;

- відновлювальні заходи - технічна і біологічна рекультивация, нормалізація стану окремих компонентів навколишнього середовища тощо;

- захисні заходи: на всіх етапах реалізації проекту Детальний план території проектні рішення будуть здійснюватися в відповідності з нормами і правилами охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки, в тому числі вимоги Закону України «Про охорону земель»; Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»; Закону України «Про охорону атмосферного повітря» тощо.

- охоронні заходи - передбачення системи моніторингу.

До головних заходів, що мають безпосередній вплив на санітарно-гігієнічні умови проживання вихованців та забезпечують пом'якшення негативних наслідків реалізації проекту відносяться:

- дотримання параметрів обмежень, визначених санітарними нормами та екологічним законодавством, при будівництві об'єктів та мереж інженерної інфраструктури;

- розвиток системи теплогазопостачання із застосуванням сучасних технологій, впровадження теплових установок сучасного типу з використанням природних джерел енергії в тому числі в установках приватного сектору;

- розвиток систем водопостачання з метою повного забезпечення вихованців системою централізованого водопостачання для забезпечення необхідною кількістю води та якістю, що відповідає санітарним нормам. Повне підключення об'єкту до систем централізованого водовідведення. Зазначені заходи сприятимуть запобіганню забрудненню підземних та поверхневих водних ресурсів;

- розвиток системи відведення поверхневого стоку з усієї території об'єкта, що дозволить зменшити забруднення води, покращити санітарно-гігієнічні умови території;

- виконання комплексу заходів з інженерної підготовки та захисту території від несприятливих природних процесів на території об'єкту;

- розвиток інфраструктури управління відходами, а саме розроблення спеціалізованої схеми санітарного очищення об'єкту;

- організація зелених зон з ландшафтним упорядкуванням, включаючи створення зелених насаджень спеціального призначення;

Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

Законодавство України та передова міжнародна практика передбачають оцінку альтернативних варіантів як частину екологічної оцінки конкретного місця. У контексті стратегічної екологічної оцінки Детального плану території для розміщення «Центра соціальної підтримки дітей та сімей» пункту з метою розгляду альтернативних проектних рішень і їх альтернативних наслідків було розглянуто «нульовий» сценарій (за відсутності Центру соціальної підтримки дітей та сімей).

При гіпотетичному «нульовому» сценарії не розробляється і не затверджується Детальний план території. Цей сценарій може розглядатися як продовження поточних (найчастіше несприятливих) тенденцій щодо використання відведеної земельної ділянки. Альтернативи іншого характеру відсутні з огляду на необхідність (проведення даної діяльності саме на цій території). Вибір даного майданчика будівництва проведено з урахуванням доцільності розміщення об'єкта, а також аспектів соціального-економічного розвитку населеного пункту.

Отже, приходимо до висновку, що ця альтернатива веде до погіршення соціальних умов розвитку населення, неефективного використання земельних ресурсів.

Основні методи, що використовувались при проведенні стратегічної екологічної оцінки:

- аналіз проекту містобудівної документації з точки зору екологічної ситуації, а саме аналіз в регіональному плані природних умов території, яка межує з ділянкою розміщення планової діяльності, включаючи характеристики поверхневих водних систем, ландшафтів (рельєф, родючі ґрунти, рослинність та ін.), гідрогеологічних особливостей території та інших компонентів природного середовища; аналіз природних ресурсів з обмеженим режимом їх використання, в тому числі водоспоживання та водовідведення, забруднення атмосферного середовища; аналіз можливих змін в природних та антропогенних екосистемах; аналіз складу ґрунтів, рівня залягання підземних вод, особливостей гідрогеологічних умов майданчиків за результатами інженерно-геологічних вишукувань;

- консультації з громадськістю щодо екологічних цілей;
- розгляд способів ліквідації наслідків;
- ознайомлення з можливими наслідками здійснення запланованої діяльності;
- отримання зауважень і пропозицій до проекту містобудівної документації;
- проведення громадських обговорень у процесі розробки проекту містобудівної документації.

При здійсненні процесу СЕО зіткнулися з низкою перешкод і труднощів внаслідок нестачі законодавчих та інституційних механізмів, а також практичного досвіду всіх зацікавлених сторін.

Основні проблеми здійснення СЕО:

- відсутність або обмежений доступ до даних на рівні населеного пункту з основних проблемних питань (стан та охорона довкілля, стан здоров'я населення);
- невизначеність механізму визначення потенційних факторів впливу на довкілля, брак створення єдиної системи прийняття управлінських рішень;
- інституційні та організаційні труднощі, які обумовлюють необхідність ефективної координації між відповідними органами управління та всередині їх структури;
- відсутність оперативного та всебічного моніторингу стану довкілля (на території населеного пункту відсутні пости автоматизованого спостереження за станом забруднення атмосферного повітря, брак спостережень за екологічним станом водних об'єктів, що ускладнює врахування реального стану складових довкілля для здійснення аналізу обсягів забруднень та прогнозу змін стану навколишнього природного середовища);
- відсутність методик, що дозволяють здійснювати довгострокові прогнози впливу об'єкту на довкілля.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Стратегічна екологічна оцінка не завершується після складання звіту а продовжується у вигляді моніторингу змін стану довкілля, здоров'я населення, та умов життєдіяльності населення. Загальною метою моніторингу екологічних та соціальних аспектів даного проекту є забезпечення та гарантування того, що всі заходи пом'якшення та мінімізації впливів та наслідків успішно втілювались та вони є ефективними та достовірними.

Моніторинг наслідків реалізації містобудівної документації є комплексним процесом проведення якого є невід'ємною складовою своєчасного забезпечення міського середовища, що розвивається і трансформується, системами інженерної інфраструктури, об'єктами побутового та соціального обслуговування населення, благоустрою території, що відповідно впливає на якість довкілля та комфортність проживання населення. Для проведення моніторингу реалізації рішень містобудівної документації зазначені основні чинники, що потребують особливої уваги та контролю, визначені показники для здійснення контролю та запропоновані необхідні адміністративні заходи для здійснення моніторингу впливів під час реалізації документу державного планування.

Моніторинг, як комплексний захід спостереження за змінами стану довкілля повинен використовувати всі доступні методи, а саме:

- аналіз статистичної інформації;
- візуальне спостереження (з фотофіксацією);
- збір проб, контрольні вимірювання та лабораторні випробування.

Здійснення моніторингу впливів реалізації документу державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що можуть негативно впливати на комфортність проживання населення; обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню; а також проводити інформування громади про стан реалізації містобудівної документації, поточні ускладнення та прогностичні терміни їх усунення.

Моніторинг стану довкілля це перманентний процес, який триває постійно у різних проявах та на різних ділянках с. відображує поточний стан довкілля (включаючи здоров'я та умови життя населення), його зміни та сприяє накопиченню інформації для аналізу і подальшого планування розвитку.

Екологічний та соціальний моніторинг також передбачає своєчасне виявлення нових проблем та питань, що викликає занепокоєння. Моніторинг має відбуватися на декількох рівнях та передбачати можливі екологічні загрози та/або виявляти під час його здійснення вплив, що не були передбачені раніше.

Моніторинг включає, але не обмежується, наступними етапами:

- вибір параметрів навколишнього природного середовища та соціального середовища для певних аспектів;
- встановлення ключових параметрів моніторингу;
- візуальний огляд;
- регулярний відбір зразків або проб та їх дослідження;
- регулярні опитування та зустрічі із громадою;
- аналіз інформації, що була отримана під час моніторингу та, за необхідністю, розробка комплексу заходів, що усувають або максимально пом'якшують вплив на навколишнє природне та соціальне середовище;
- регулярний перегляд програм моніторингу та їх коригування у разі необхідності.

Організація моніторингу Детального плану території рекомендується шляхом здійснення наступних заходів:

- порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками, в яких реалізуються заходи планованої діяльності, один раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження;
- у разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку що реалізацією заходів планованої діяльності;

- порівняння фактичних показників індикаторів виконання заходів планованої діяльності, зокрема рівнів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, один раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження.

Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Враховуючи географічне місце розташування населеного пункту в центральній частині країни ймовірний Транскордонний вплив під час реалізації Детального плану території «Центру соціальної підтримки дітей та сімей» відсутній.

Резюме нетехнічного характеру інформації

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування. Проведення СЕО застосовується як системний процес для всебічного оцінювання, що передбачає розгляд можливих альтернатив, заходів з пом'якшення негативних наслідків та їх інтеграцію до запропонованої містобудівної документації.

Детальний план території є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні, призначеної для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту.

Склад та зміст детального плану території визначається ДБН Б.1.1-14:2012 «Склад та зміст детального плану території»; ДБН Б.2.2-12:2018 «Планування і забудова території». Детальний план території визначає основні принципи і напрямки планувальної організації та функціонального призначення території, формування системи громадського обслуговування населення, організації вулично-дорожньої та транспортної мережі, інженерного обладнання, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту території та населення від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони навколишнього природного середовища а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території.

Підставою для розробки Детального плану території для розміщення «Центра соціальної підтримки дітей та сімей» на земельній ділянці, розташованій за адресою: Запорізька область, Запорізький район, Малокатеринівська селищна рада, за межами населеного пункту є Розпорядження голови Запорізької районної державної адміністрації № 238 від 05.06.2019.

Завданням детального плану території є:

- реалізація стратегії Детального плану території щодо ефективного використання міських земель;
- визначення функціонального призначення та параметрів забудови окремої земельної ділянки з метою розміщення об'єкта будівництва;
- формування принципів планувальної організації забудови;
- визначення всіх планувальних обмежень використання території згідно з державними будівельними нормами та санітарно-гігієнічними нормами;
- створення належних умов охорони і використання об'єктів культурної спадщини та об'єктів природно-заповідного фонду, інших об'єктів, що підлягають охороні, відповідно до законодавства;
- забезпечення підприємствами обслуговування, місцями постійного зберігання автомобілів, нормативним рівнем озеленення, створення нових робочих місць;
- формування повноцінного високоякісного життєвого середовища європейського рівня;
- визначення напрямів, черговості та обсягів подальшої діяльності щодо попереднього проведення інженерної підготовки та інженерного забезпечення території, створення транспортної інфраструктури, організації транспортного і пішохідного руху, розміщенні місць паркування транспортних засобів, охорони та поліпшення стану навколишнього середовища, забезпечення екологічної безпеки, комплексного благоустрою та озеленення, використання підземного простору тощо.

З метою охорони і оздоровлення навколишнього середовища та для забезпечення екологічної стійкості території до техногенного навантаження у проекті рекомендовано виконати ряд планувальних і технічних заходів, з урахуванням першочергового виконання заходів передбачених державними, регіональними та місцевими програмами.

Транскордонний вплив під час реалізації планованої діяльності відсутній.

Реалізація детального плану території не передбачає негативних наслідків для здоров'я населення.

Зважаючи на особливий туристично-відпочинковий район та у відповідності до нормативно-правової бази України, в ході здійснення стратегічної екологічної оцінки було оцінено задов'язання:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість дотримання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- виконання ряду заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- планована діяльність не передбачує суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітностей і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства та прогнозування стану навколишнього природного середовища в рамках процедури СЕО;
- забезпечення загальної доступності матеріалів Детального плану території та звіту СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
- компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Забов'язання у галузі охорони навколишнього природного середовища представляють собою:

- організація санітарно-захисних розривів для майданчику для паркування автотранспорту;
- резервування ділянок для організації санітарно-захисних зон перспективних виробничих зон;
- скорочення викидів забруднюючих речовин від спалювальних установок на етапі вибору конструкторсько-технологічних рішень, на етапі робочого проектування для установ, існуючих та плануваних житлових будинків.
- будівництво побутових каналізаційних систем включно з будівництвом інженерних мереж та системи локальних очисних споруд;
- будівництво мережі дощової каналізації з поверхневим водовідведенням;
- будівництво мереж централізованого водопостачання від мереж смт. Малокатеринівка;
- за умови відсутності технічної можливості підключення до мереж водопостачання смт. Малокатеринівка, для водопостачання центру розробити окремий проект на скважину з дотриманням норм та правил охорони джерел питного водопостачання;
- будівництво мережі водопостачання для забезпечення протипожежного захисту території;
- проведення інженерної підготовки території з урахуванням категорії ґрунтів щодо просядних властивостей, рельєфу та інших факторів, що впливають на прийняття інженерних рішень.
- визначення принципових напрямків поводження з відходами та організація господарського майданчику для збору твердих побутових відходів;
- забезпечення нормативного санітарно-гігієнічного стану в тому числі в плану акустичного забруднення прилеглих до автомобільних магістральних вулиць території, що буде забезпечуватись за рахунок створення придорожніх захисних зелених насаджень та дотримання правил землекористування в межах захисних смуг доріг з дотриманням санітарних розривів;
- збереження та раціональне використання цінних природних ресурсів;
- виділення природно-заповідних, ландшафтних, курортно-рекреаційних, історико-культурних зон з відповідним режимом їх охорони;
- улаштування твердого дорожнього покриття для попередження забруднення ґрунтів;
- проведення комплексного благоустрою території з влаштуванням газонів, квітників, клумб. Передбачені площинні майданчики, автостоянка, проїзди та тротуари.

В сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку рішення проекту містобудівної документації в достатній мірі враховують цілі, визначені на регіональному та місцевому рівнях. Створення додаткових можливостей для інвестування, створення робочих місць та розвитку бізнесу.

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування передбачає здійснення спостереження за станом довкілля та факторами, що впливають на його компоненти, оцінювання та аналіз фактичного стану всіх компонентів довкілля, прогнозування стану довкілля та забезпечення науково-інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень.

Об'єктами екологічного контролю, що підлягає регулярному спостереженню і оцінці при виконанні документа державного планування є:

- джерела утворення побутових відходів;
- каналізаційна мережа;
- зона зелених насаджень;
- якість питної води;
- водопровідна мережа.

Таким чином, запропоновані і узгоджені показники допоможуть відстежувати вплив на стан довкілля реалізації детального плану території для розміщення «Центра соціальної підтримки дітей та сімей». Проведення моніторингу допоможе зберегти орієнтованість на вирішенні пріоритетних екологічних питань, і як наслідок, зменшити вплив антропогенних факторів при виконанні планованої діяльності на стан довкілля, в тому числі на здоров'я населення, поліпшити здоров'я населення і екологічну ситуацію.